

”Hur förebygga hedersrelaterat våld?”

En kvalitativ studie.

Nylund Mathilda

Examensarbete för socionom (YH)-examen

Utbildning till socionom

Vasa 2026

EXAMENSARBETE

Författare: Mathilda Nylund

Utbildning och ort: Socionom, Vasa

Handledare: Johanna Sigfrids

Titel: "Hur förebygga hedersrelaterat våld?": En kvalitativ studie.

Datum: 26.2.2026 Sidantal: 32

Bilagor: 2

Abstrakt

I mitt examensarbete har jag undersökt hedersrelaterat våld. Syftet med examensarbetet var att undersöka hur man förebygger hedersrelaterat våld och om det behövs mera kunskap om det inom mottagningscentraler.

Som teoretisk ram har förebyggande nivåer använts och i resultatredovisningen har jag delat in det i universellt, selektivt och indikerat förebyggande arbete.

I examensarbetet använder jag mig av den kvalitativa intervjumetoden och den kvalitativa innehållsanalysen. Jag har intervjuat två respondenter och sedan använt mig av 6 olika podcaster för att fylla på studien.

I resultatredovisningen kommer det fram olika saker i hur man kan förebygga hedersrelaterat våld. Respondenterna belyser vad de professionella skall göra för att förebygga. Det kom fram att det behövs mera information om ämnet för både professionella och personer som blir utsatt för hedersrelaterat våld.

Språk: svenska

Nyckelord: Förebyggande arbete, integration, hedersrelateratvåld,

BACHELOR'S THESIS

Author: Mathilda Nylund

Degree Programme: Bachelor of Social Services

Supervisor: Johanna Sigfrids

Title: "How to Prevent Honor-Related Violence?": A Qualitative Study.

Date 26.2.2026   Number of pages 32

Appendices 2

Abstract

In my thesis, I have examined honor-related violence. The purpose of the thesis was to investigate how to prevent honor-related violence and whether more knowledge about it is needed within reception centers.

As a theoretical framework, levels of prevention were used, and in the presentation of the results, I divided them into universal, selective, and indicated preventive work.

In the thesis, I used a qualitative interview method and qualitative content analysis. I interviewed two respondents and used six different podcasts to complement the study.

The results highlight various ways to prevent honor-related violence. The respondents emphasize what professionals should do to prevent it. It also emerged that more information about the subject is needed, both for professionals and for individuals who are exposed to honor-related violence.

Language: Swedish

Key words: Preventive work, integration, honor-related violence.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Vad är hedersrelaterat våld?.....	2
2.1	Viktiga ord.....	4
3	Olika typer av hedersrelaterat våld.....	5
4	Olika former av våld	6
5	Individualism och kollektivism.....	8
6	Hedersrelaterat våld och kön	8
6.1	Pojkarnas relationer med familjen	10
7	Minoriteter som blir utsatta för hedersrelaterat våld	11
8	Ungdomar och mångkultur.....	12
9	Skolan	12
10	Att bemöta ungdomar som riskerar hedersrelaterat våld	13
10.1	Hot mot personer som hjälper.....	14
11	Teoridel.....	14
12	Tjänster för utsatta och närstående	15
13	Metodval	16
13.1	Kvalitativ intervju	16
13.2	Deltagarna i intervjun	16
13.3	Etik och datasekretess	17
13.4	Analysmetod	18
14	Redovisningsresultat.....	19
14.1	Universiellt (primärt) förebyggande arbete	19
14.1.1	Utbildning	19
14.1.2	Våga prata.....	21
14.1.3	Språket.....	23
14.1.4	Integration.....	24
14.1.5	Skolan	24
14.2	Selektivt (sekundärt) förebyggande arbete	25
14.2.1	Lyssnade och vara lyhörd	25
14.3	Indikerat (tertiärt) förebyggande arbete	27
14.3.1	Integration.....	27
14.3.2	Fortsatt vård.....	28
15	Sammanfattning	28
16	Kritisk granskning och diskussion.....	30
17	Litteraturförteckning	31

1 Inledning

I min forskning har jag undersökt hedersrelaterat våld och hur det förebyggs och om vi behöver mera information om ämnet. Sedan första året jag började studera till socionom har detta ämne intresserat mig. Efter min praktik på socialtjänsten i Botkyrka Sverige förstärktes mitt intresse ytterligare. Där jag fick vara med i "Teamet våld i nära relation," som ger stöd till folk som blir utsatta för våld, samt våldsutövarna. Det ledde till att jag ville forska om hedersrelaterat våld.

Syftet med forskningen är att undersöka hur man förebygger hedersrelaterat våld och om de professionella behöver mer information om ämnet. I detta arbete avses professionella de som möter nyanlända på mottagningscentraler.

Hedersrelaterat våld är när en eller flera våldsutövare försöker kontrollera och återställa hedern med att använda olika typer av våld. Eftersom familjen och släkten anser att detta är det som behöver ske så får inte våldsutövare någon konsekvens eller straff för sina handlingar. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, A)

De som oftast blir utsatta för hedersrelaterat våld är " flickor och kvinnor, personer som tillhör sexuella minoriteter och könsminoriteter (HBTQI+), personer som försöker lämna ett trossamfund eller äktenskap och unga." (Institutet för hälsa och välfärd, 2023) Det min forskning kommer fokusera på är professionella som jobbar med unga flickor i åldern 12–18 år.

Ungdomar med utlandsfödda föräldrar lever i två kulturer, där hemma har de en kultur och utanför hemmet en annan. Dessa ungdomar lär sig att anpassa sig till hur de är hemma och hur de är utanför hemmet. Det kan bli en stor tyngd för de ungdomar som behöver hjälpa sin familj med saker som migration, segregation och integration. (Bremer, Brendler-Lindqvist, Wrangsjö, 2006, s. 16–17)

Mina frågeställningar är

- Hur arbetar de professionella som möter nyanlända för att förebygga hedersrelaterat våld?
- Är informationen de professionella fått tillräcklig? Behövs mera information om hedersrelaterat våld?

2 Vad är hedersrelaterat våld?

Hedersrelaterat våld mot kvinnor betyder att våldet kan utövas av olika personer i hennes närhet. Det kan till exempel vara syskon, föräldrar och andra släktingar. Det är flera personer som kommit fram till att det är okej att utöva våld. Till exempel rykten kan göra att en flicka kan få bestraffning och våldet som utövas för att familjen ska få tillbaka sin heder är ofta planerat. De personer med hederskontext ser våldet som utövas som en anledning till att behålla familjens heder, bestraffa flickors olydnad och behålla familjens och släktens sociala överlevnad, de anser att hederstänkandet är viktigt. Våldet börjar ofta utövas mot flickor som är köns mogna, ungefär 12–13 års ålder. (Baladiz, 2009, s. 12)

Hedersrelaterat våld och förtryck kan se olika ut beroende på var man kommer ifrån. Det menar Dilek Baladiz, (2009) i en rapport som länsstyrelsen i Skåne län har gjort för hälso- och sjukvården i Sverige. I denna framkommer följande att hedersrelaterat våld och förtryck förekommer i följande länder: (Baladiz, 2009, s. 13–14).

- Turkiet.
- Pakistan.
- Afghanistan.
- Iran.
- Bangladesh.
- Mellanöstern där hör också Nordafrika till.
- Sydeuropa.
- Balkan.
- Vissa afrikanska länder där könsstympning utövas.

- Olika personer med nationstillhörighet som kurder och romer. (Baladiz, 2009, s. 13–14).

När ungdomarna i dessa kulturer kommer in i puberteten ska de växa upp och bli de personer som andra vill att de ska vara. Deras utveckling är vad andra har för förväntningar på dem, i stället för vad de själva vill. Till exempel när flickor kommer in i tonåren får de inte klä sig som de vill: En kjol som det tidigare inte var något fel på kan vara för kort nu då de växer, vissa vänner som de fått umgås med förr får de inte vara med längre. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 46–47)

När ungdomarna börjar utvecklas kan de börja känna att de inte känner sina föräldrar längre. Föräldrarnas begränsningar växer i motsats till den västerländska kulturen där föräldrarnas begränsningar minskar. Föräldrarna kan känna att de inte känner igen sina barn när de börjar bli tonåringar och växer upp. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 46–47)

I kulturer där samhällen inte har haft tillit till myndigheter, lagar och domstolar har i stället en möteskultur uppstått. Detta har hjälpt människor att hålla ordningen i gruppen. De möten de haft har hjälpt gruppen att överleva, men dagens möten med familjen och andra i hederskontext har mera blivit ett hot, vem som ska utföra till exempel ett hedersmord. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 31)

Relationen mellan hierarki och makt som Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö (2006) belyser i sin bok "Ungdomar och hedersrelaterat våld," innebär att i Sverige finns hierarki men den är mindre nuförtiden. Det finns mera jämställhet mellan olika hierarkier/grupper lärare och elever, barn och vuxna, arbetsgivare och arbetstagare och så vidare. I sitt vardagliga liv har man också mera frihet. Man får välja vem man vill leva med och andra saker. Men hierarkin i en familj som har en hederskultur innebär att mannen i huset bestämmer tillsammans med de äldre. Deras vilja är som lagar. De bestämmer över de unga flickorna, till exempel vem de ska gifta sig med, att de måste vara oskuld tills de gifter sig och så vidare.

2.1 Viktiga ord

Ordet heder på arabiska är *sharaf*, *namos* och *ird*. *Sharaf* och *namos* är mera allmänt begrepp för heder och ära och *ird* är ett speciellt ord för kvinnans heder och sexualitet. Kvinnans *ird* kan bara förloras medan *sharaf* används när man har hedern i behåll. *Sharaf* kan ökas, minskas, förloras och återvinnas. Dessa ord är mycket mer känslomässigt laddade ord på arabiska än vad orden är på svenska. (Hussein, 2017, s. 35).

Ordet hedersrelaterat våld på arabiska är *ghaasil al arr*. Ordet betyder att tvätta bort skammen. Detta betyder då att familjens heder renas när man använder sig av hedersrelaterat våld eftersom skammen tvättas bort från familjens namn. Mannen har all makt att ta tillbaka hedern och tvätta bort skammen medan kvinnan kan bara förlora hedern. "Mannen anses rationell, stark och moraliskt mogen medan kvinnan anses svag, rädd, underlägsen och styrd av starka, irrationella emotioner." (Hussein, 2017, s. 64)

När en person känner skam så kan man se det på kroppsspråket. Oftast har man lite rodnad i ansiktet, ens ögonlock är sänkta, personens ansiktes- och nackmuskulerna är slappa och huvudet är nedåt. När man träffar en person så är det oftast ansiktet man ser först, i arabiskan har de ett ord *wajh*. "Betyder förutom ansikte också en utåt synbar sida, yttre framträdande, fasad eller dyligt, men ordet har också ytterligare en betydelse nämligen första platsen, ärans plats etcetera." I mellanöstern när man pratar om folks heder så brukar man säga att någon har vitt ansikte, att man har huvudet högt eller att man har näsan högt. Men om någon har förlorat hedern kan de säga att man har svart ansikte, ansiktet på golvet eller att de har skadat familjens näsa. Det är kvinnan som är familjens ansikte utåt till alla andra. (Hussein, 2017, s. 43–44)

3 Olika typer av hedersrelaterat våld

Olika typer av våld som finns i nära relationer är fysiskt, psykiskt, ekonomiskt, latent, sexuellt och materiellt våld. Det finns skillnader mellan våld i nära relation och hedersrelaterat våld. (Hagberg, 2022, s. 52)

Det som är lika är att personen som utför våldet är en nära person till offret, men skillnaden är att våld i nära relation utförs oftast individuellt och att personer runt om dömer personen som utför våldet. Hedersrelaterat våld innebär att flera personer står bakom våldsutövandet och omgivningen runt om dömer offret. (Hagberg, 2022, s. 52)

Hagberg (2022, s. 51-52) beskriver olika typer av våld som är baserat på skadliga sedvänjor:

- *Barnäktenskap och tvångsäktenskap.*
- *Kvinnlig eller manlig omskärelse/könsstympning.*
- *Polygami/månggifte.*
- *Tvingad klädeskod.*
- *Blodshämnd.*
- *Blodskam – skadliga sedvänjor förknippade med menstruation och barnafödande.*
- *Sexualtabun.*
- *Oskuldskontroll (och mödomshinneoperationer).*
- *Begränsningar och kontroll av socialt uppförande förknippat med kyskhet och sexualitet, vilket är av stor betydelse vid hedersrelaterat våld och förtryck, och här ingår även ryktesspridning med minst två syften: att begränsa eller misskreditera den som utsätts.*
- *Strikt könssegregerad barnuppfostran med sexualmoraliska regelsystem.*
- *Kollektivt våld och hot utövat inom eller utanför landets gränser; ibland från flera involverande familjer.*
- *Religiösa och traditionella familjelagar av olika slag och dess uttolkningar och därigenom upprätthållande av parallella rättssystem.*
- *Stark betoning på särskilda "hedersbegrepp" med anknytning till berörd grupp och kvinnans "ärbarhet" (sexuella uppförande).*
- *Bridenapping.*
- *Hatbrott kopplat till heder.*
- *Sexualtabun mot hbtq-personer.*
- *Ockult våld typ djävulsutdrivning, voodoo och annan vidskepelse.*
- *Änkebränning.*

- *Syrabränning och liknande vanställande våld.*
- *Hedersmord.*

Det finns två skäl till att ett hedersmord sker: Indirekta orsaker och direkta orsaker. De indirekta orsakerna kan till exempel vara att männen måste hålla familjens heder eftersom samhället är patriarkalt och kollektivistiskt. De direkta orsakerna till hedersmord kan till exempel vara att en flicka har blivit våldtagen eller har haft sex utanför äktenskap. Skvaller hör också till direkta orsaker, att en flicka har pratat med en kille och att andra i samhället skvallrar om det. Nuförtiden då alla har telefoner så kan det till exempel spridas bildbevis att en flicka har träffat en kille (Hussein, 2007, s. 215). Hussein (2007, s. 217) skriver i sin bok om de intervjuer hon haft med män som har begått hedersmord: först har de försökt ändra på flickornas/kvinnornas beteende, men när det inte fungerat har de upplevt att det enda sättet att återfå hedern är ett hedersmord.

4 Olika former av våld

Våld är inte bara fysiskt som de flesta tänker på när man pratar om våld. Andra våldsformerna är psykiskt våld, ekonomiskt våld, digitalt våld, könsrelaterat våld, illabehandling eller försummelse, förföljelse, mobbning som händer i skolan och småbarnspedagogiken, radikalisering, sexuellt våld och kulturellt eller religiöst våld, samt hedersrelaterat våld. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Psykiskt våld är då en person använder ord för att trycka ner en annan människa som att man till exempel skäller och kritiserar. Ett kontrollerande beteende hör också till psykiskt våld då man isolerar, är väldigt svartsjuk och/eller att man begränsar en persons sociala umgänge. Att hota med att ta sitt eget liv är också en del av psykiskt våld. Materiellt våld hör också till psykiskt våld: Att man hotar eller har sönder något som är den andra personens egendom. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Ekonomiskt våld är då en person begränsar en annan personens penningåtkomst så att personen inte kan lämna relationen eftersom den ena personen har kontroll på all ekonomi. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Digitalt våld är när en person använder sig av telefon, dator och så vidare för att utöva våld mot en annan person, till exempel genom att kontrollera, skicka/ringa för att kränka, trycka ner en annan person. Det digitala våldet kan användas indirekt också med att man använder andra personer för att ha kontroll eller sår en annan person. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Könsrelaterat våld betyder våld på grund av ens kön, olika kön kan även känna att den hjälp man får från till exempel myndigheter är olika. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Illabehandling eller försummelse är en typ av våld där en person som är beroende av andra, till exempel en äldre person behöver hjälp och vård försummas eller att man använder sig av läkemedel för att skada personen som är beroende av andra för hjälp. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Förföljelse är när en person har koll på vad en annan person gör eller var hen är hela tiden, till exempel att ett par har gjort slut men den ena partnern följer efter den andra och det gör att den utsatta partnern känner rädsla. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Mobbning som händer i skolan och småbarnspedagogiken är när barn/unga utsätter varandra för mobbning och använder sig av fysiskt och psykiskt våld mot varandra. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Radikalisering är när en person utvecklar extrema åsikter och tro som skiljer sig från hur andra tänker och tror i samhället. Personen hotar att använda, eller använder våld, vill att andra ska göra det och säger att det är okej att använda våld. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Sexuellt våld är våldtäkt eller försök till våldtäkt, eller att man tvingar en person till någon hen inte vill som är sexuellt, eller att man kontrollerar den sexuella självbestämmanderätten. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

Kulturellt eller religiöst våld, hedersrelaterat våld är att kulturen eller det religiösa samfundet övertygar en om att det är okej att använda sig av våld. (Institutet för hälsa och välfärd, 2023, B)

5 Individualism och kollektivism

Ett barn som föds in i ett individualistiskt samhälle växer oftast upp i en kärnfamilj, så man bor med sina föräldrar och syskon. Barn som växer upp i ett individualistiskt samhälle har ett jag-tänkande och alla i samhället har sin egen personliga identitet. Man blir uppfostrad till att bli självständig, och kunna klara sig själv. (Hofstede, 2001, s. 227)

Ett barn som föds in i ett kollektivistiskt samhälle växer inte upp med i jag-grupp utan i en vi-grupp. Det är vanligt att man inte bara bor med sina föräldrar och syskon utan andra släktingar bor också närmare. Vi-gruppen är det viktigaste, det är ens identitet. (Hofstede, 2001, s. 225–226) Hofstede (2001) menar att vi-gruppen för individen är ”den enda säkra källan till för skydd man har mot svårigheter i livet” och eftersom det är så blir individen skyldig gruppen livslång lojalitet.

Uppfostran i en individualistisk kultur och en kollektivistisk kultur har sina olikheter. I ”Mindspring handboken för unga” konstateras att barn i den individualistiska kulturen har mindre frihet. Ansvar för att vara självständig kommer med åldern, ungdomarna får mera frihet och självständigheten ökar. Ungdomarna i en individualistisk kultur förutsätts ta ansvar och fatta egna beslut i sina liv. I en kollektivistisk kultur har yngre barn mera frihet, men med åldern blir friheten mindre. Ungdomarna ska inte bli mera självständiga och fatta sina egna beslut, utan lyda föräldrarna och leva upp till deras förväntningar på dem. (Mindspring, 2023, s. 28)

6 Hedersrelaterat våld och kön

Pojkar är både offer och förövare. Med det menas att de också har begränsningar som flickor, men inte på samma sätt. Flickorna blir begränsade i sitt vardagliga liv med till exempel att de inte får vara med på simlektioner i skolan, de får inte ha på sig vad de vill och så vidare, medan pojkars begränsningar är till exempel att de ska följa sina systrar och eller kvinnliga kusiner och hålla koll på dem. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 21)

Både pojkar och flickor blir utsatta av hedersrelaterat våld, men fokus sitter oftast på att flickorna blir utsatta, och inte på pojkarna eftersom dessa ser mera ut som förövare fast de också är offer. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 21)

I boken "Mäns heder att både vara offer och förövare" framkommer det att det inte finns mycket forskning om pojkars utsatthet. I stället så använder de sig av forskning om flickor och kvinnors utsatthet. Schlytter och Rexvid (2016, s. 20-21) de analyserar hur pojkarnas situation är och deras utsatthet.

Baladiz och Mermer (2009, s. 125) tar upp i sin forskning att det var lätt att hitta unga män som blivit utsatta för hedersrelaterat våld på grund av homosexualitet eller att de blivit bortgifta. Men att det var svårt att hitta unga män som utsatt andra för hedersrelaterat våld och kom fram till att det kan bero på olika orsaker.

Det hedersrelaterade våldet förekommer bakom stängda dörrar – familjemedlemmarna pratar inte gärna om saken med utomstående. De anser att det är en familjeangelägenhet och detta minskar också risken att bli upptäckta och polisanmälda. (Baladiz & Mermer, 2009, s. 125)

De unga männen som är våldsamma mot sina systrar föredrar att vara tysta, för att de inte förväntar sig någon förståelse från personer som har en annan etnisk grupptillhörighet. (Baladiz & Mermer, 2009, s. 125)

Killarna som tar till våldsamma straffmetoder är betydligt färre, och därför svårare att hitta. (Baladiz & Mermer, 2009, s. 125)

Männen/pojkar kan också utsättas för våld ifall de har en relation med en ung kvinna/flicka som anses tillhöra en annan man, eller har lovats bort till någon annan eller har en relation med en ung kvinna/flicka och att deras familj inte samtycker till relationen. Andra saker som kan göra att de unga männen/pojkarna blir våldsutsatta är att de bryter mot de normer familjen har, eller att de på något sätt beskyddar eller ger stöd till en flicka som anses bryta hedern. (Baladiz & Mermer, 2009, s. 12–13)

6.1 Pojkarnas relationer med familjen

Pojkarna i hederskulturer ska lära sig att bestämma och ta beslut, de följer vad deras pappa och äldre män säger. Flickor ska i stället lära sig att lyda vad äldre kvinnor säger och vad yngre och äldre män säger och bestämmer. Pojkarnas relation med sin mamma och hans systrar är olik till den relationen som pappan har till mamman och systrarna. Pojkarnas relation med mamman är att de får omvårdnad av henne men pojkarna kan också hålla ett öga på sin mamma. Pojkarna växer upp med sina systrar och leker med dem men de kan också följa och kontrollera dem utanför hemmet. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 36) Alltså pojkarna har en annan nära relation till de personer han utsätter än vad pappan har till de personer han utsätter för hedersrelaterat våld.

Pojkarna är med sina mammor till åldern 7–9 år efter det ska pojkarna börja vara mera med de manliga medlemmarna i familjen. Mammans relation till pojkarna betyder mera/är viktigare än mammans relation till döttrarna. Mamman behöver döttrarna som kan hjälpa till med saker i hushållet men när döttrarna gifter sig så flyttar de ut till mannens föräldrar och bor med dem. När pojkarna gifter sig flyttar deras nya hustru in till deras hem. Mammorna ger pojkarna omsorg tills de är 7 – 9 år under den tiden kan de omforma hur pojkarna agerar mot kvinnor och på det sättet skapa ett nytt system. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 37–38)

Pojkens relation till sin syster är att han skall hålla koll på henne. Kvinnan ska vara orörd när hon gifter sig och det blir då hennes brors jobb att hålla koll på henne så hon inte gör något som kan göra att de förlorar heder. Deras relation kan förändra broderns syn på kvinnor. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 38–39)

Relationen mellan pappan och hans son/söner formas av pappans typ av uppfostran, om den präglas av våld eller kärlek får en betydelse. Skillnaden mellan pojkarnas och flickornas relation till sin pappa är att pojkarna kan skapa ett förtroende hos sin pappa genom att de till exempel håller ett öga på sina systrar. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 39)

Schlytter & Rexvid (2016) beskriver hur en god son ska vara och använder sig av en norsk studie "Mellom makt og avmakt. Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontreoll" (bredal, 2011) där de intervjuade män i åldrarna 19–27 år. Tvångsäktenskap gäller inte bara för kvinnor utan män kan också behöva gifta sig med någon som familjen har valt ut.

Skillnaden är då att pojkarna kan ha haft flickvänner tidigare, men sedan när det är dags att gifta sig så ska de gifta sig med någon familj anser är en lämplig kvinna. Den gode sonens uppgift är att se till att systemen lämnar familjen som oskuld och att den kvinna han gifter sig med också är ren, oskuld utan sexuella erfarenheter. En annan sak som gör att pojkarna är en god son är att de håller koll på sina systrar, och ser till att de inte gör något så att familjen förlorar sin heder. (Schlytter & Rexvid, 2016, s. 51–55) I en intervju så beskriver en person så här:

De ska vara familjens förlängda arm och de ska bevaka, bestraffa och vi har till och med fall av mord i Sverige. Och säkert massa annat som vi inte känner till här. "Antingen så gör du det eller så fryser vi ut dig"[...] för de (de unga männen, vår anmärkning) är arvtagare om man säger så. De måste ju, de ska visa att de förtjänar platsen. (Ogenstad & Sevinc, 2013, s. 32)

7 Minoriteter som blir utsatta för hedersrelaterat våld

Hbtq-personer blir också utsatta för hedersrelaterat våld, eftersom det går emot det heterosexuella förhållandet och blodsbandet. Personer som inte är heterosexuella sviker enligt hederskontexten familjen eftersom de inte kommer att ha en familj som ett heterosexuellt par har. De hbtq-personer som blir mest utsatta för hedersrelaterat våld är pojkar/män som är homo-, bisexuella och transpersoner. (Hagberg, 2022, s.43)

Flickor som föds med en funktionsvariation har också en större risk att bli utsatta för våld och övergrepp. I tvångsäktenskap har de stor risk att bli bortgifta till ett dåligt äktenskap där de blir utsatta. På äktenskapsmarknaden har de låg status och de personer som arrangerar tvångsäktenskap har på samma gång svårt att hitta någon åt dem, så de blir oftast bortgifta till män som av något skäl inte är attraktiva på äktenskapsmarknaden. Flickorna har stor risk att bli våldtagna eftersom de kan ha svårt att säga nej och lätt att manipuleras. (Hagberg, 2022, s. 41)

8 Ungdomar och mångkultur

De ungdomar som lever med fler än en kultur har ett mångkulturellt sätt att tänka eftersom det kan vara skillnader mellan den kultur de har i hemlandet och där de bor nu. Ungdomarna lär sig att anpassa sig i hur de gör saker och hur de använder språket när de är hemma, skolan och med sina vänner, eftersom det finns en kulturskillnad. Det som sker för många ungdomar som har annan kultur hemma är att de får hjälpa sin familj med migrationen, segregationen och integrationen. "Det är ungdomen som blir en "bro" in i framtiden för familjen och för samhället." Och ju större skillnader det är mellan kulturen hemma och kulturen i det nya landet så blir det en större tyngd för ungdomen. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 16–17)

När ungdomar flyttar till ett nytt land och lär sig språket och hur samhället fungerar utanför hemmet, som till exempel i skolan och med sina nya vänner, när de sedan visar det för sina föräldrar så kan det göra dessa föräldrar som har en hederskontext att dra sig tillbaka och bli oroliga. Eftersom det går emot deras kultur och värderingar begränsar de sina ungdomar. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 46)

9 Skolan

Skolan är en viktig plats för ungdomar, där kan de vara sociala med andra ungdomar och de kommer ifrån det som händer hemma. För ungdomar som kommer från en hederskultur så kan det finnas i skolan någon vuxen de litar på och börjar öppna upp för vad som händer hemma. Den personen kan vara en lärare, skolcoach och så vidare. Personen som ungdomen vänder sig till behöver vara tydlig med att hen inte kan lova fullständig tystnad, eftersom hen kan behöva bryta den Detta är viktigt eftersom ungdomen har gett ett stort förtroende till den vuxna och det bryts ifall hen säger att hen inte kommer berätta för någon. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

Den vuxna kan hjälpa ungdomen att ta kontakt med någon som har mer kunskap om området, som till exempel kuratorn. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

Andra personer som kan ta kontakt med en vuxen på skolan kan vara en kompis till ungdomen som är orolig för sin vän. Kompisen till ungdomen ger då ansvaret vidare till en vuxen som kan hjälpa ungdomen som blir utsatt. Personalen behöver ta detta på allvar men också undersöka om det finns några rykten som inte är sanna. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

Skolpersonalen behöver en plan på hur den ska göra ifall den behöver göra en barnskyddsanmälan eftersom det kan bli en fara för ungdomen och för de personer som gör barnskyddsanmälan. Skolan kan ringa till socialtjänsten innan man gör en barnskyddsanmälan och diskutera med en professionell person där vad de ska göra i denna situation. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

Skolan är också viktigt för föräldrarna. Det är viktigt att ungdomen får bra betyg så hen kan få en bra utbildning och många föräldrar lägger en överklig press på sina barn. Många ungdomar kan gömma sina dåliga betyg för sina föräldrar eftersom de inte vill göra sina föräldrar besvikna. eftersom skolan kan vara en viktig plats för ungdomen. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

Vissa föräldrar vill inte att deras ungdomar ska gå i skolan eftersom de kan hitta vänner som är "dåliga" för dem och som går från deras kultur, eller att ungdomen hittar någon de börjar tycka om som är av det andra könet. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

10 Att bemöta ungdomar som riskerar hedersrelaterat våld

När en ungdom vill berätta för någon person vad hen blir utsatt för, kanske berättar för någon myndighet, en vän eller en stödperson är det viktigt att den person som får informationen har någon typ av kunskap om hedersrelaterat våld. Annars kan det uppstå missuppfattningar och att personen missförstår ungdomen, som gör att ungdomen hamnar mellan stolarna. Det som också är viktigt är att man visar för ungdomen att man lyssnar med kroppsspråket, detta är eftersom ungdomen kan ändra historien ifall hen känner att personen inte förstår hur allvarligt situationen är. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 85–86)

Har personen som ungdomen vänder sig till inte tillräckligt med kunskap kan hen missförstå ungdomen och kanske tänka att det kan väl inte vara så farligt. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 85–86)

Många ungdomar som kommer från en hederskultur kan må psykiskt dåligt om de blir utsatta för hedersrelaterat våld hemma och dessa symtom kan komma som sjuk mage, huvudvärk och så vidare och vill gå till skolsköterskan. Ungdomen kan också behöva någon att prata med som en kurator, psykolog eller annan yrkesprofessionell som har detta som kunskapsområde. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 208–210)

10.1 Hot mot personer som hjälper

Professionella som arbetar med ungdomar som har familj med hederskontext kan få hot om de till exempel gör en barnskyddsanmälan. Arbetsplatsen behöver en plan i hur de ska göra ifall någon skulle få hot, vem de ska vända sig till och så vidare. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 206)

Alla länder har olika kulturer och även subkulturer där skillnader kan vara stora mellan familjer och även mellan landsbygden och storstaden. I den västerländska kulturen finns en mera naturvetenskaplig världsbild än den religiösa när det handlar om utveckling. (Bremer, Brendler-Lindqvist & Wrangsjö, 2006, s. 29)

11 Teoridel

Universellt (primärt) förebyggande arbete är en förebyggande insats där målet är att man skall hindra att problemet uppstår. Denna förebyggande insats är riktad till samhället, hur man förebygger universellt (primärt) sätt är genom hälsoförebyggande insatser. Sådana insatser kan vara olika kurser eller grupper som mamma- pappagrupper, samlevnadskurser eller kurser som förbereder nyblivna föräldrar. (Killen, 2009, s. 22)

Selektivt (sekundärt) förebyggande arbete handlar om att tidigt upptäcka och att lägga insatser tidigt så att man kan hindra att problemet inte förvärras. Detta riktas till olika riskgrupper för att man skall kunna identifiera och så tidigt som möjligt bromsa problemet så det inte förvärras. (Killen, 2009, s. 23)

Indikerat (tertiärt) förebyggande arbete handlar om behandling efter problemet har uppstått. Denna metod är riktad till en individ inte en hel grupp och det handlar om att man skall behandla individen och att förebygga att hen skall få mera skador eller återfall. (Killen, 2009, s. 26)

12 Tjänster för utsatta och närstående

Institutet för hälsa och välfärd (2023) har på sin webbsida publicerat tjänster som personer som blir utsatta för hedersrelaterat våld, eller folk som är närstående till någon som blir utsatt, kan vända sig till. Dessa olika tjänster är

- Brottsofferjouren.
<https://www.riku.fi/sv/>
- Förbundet för Mänskliga Rättigheter.
<https://ihmisoikeusliitto.fi/forbundet-for-manskliga-rattigheter/>
- Kriisikeskus Monika ja Monika-naiset Liitto ry (på finska och engelska).
<https://monikanaiset.fi/kriisikeskus-monika/>
- Sopu-arbetet i huvudstadsregionen (Loisto Setlementti ry)
<https://soputila.fi/sopu-se/>
- DIDAR & Kunniaksi (på finska och engelska, Setelementti Tampere).
<https://www.didar.fi/>
- Amal ry (på finska och engelska)
<https://www.amalry.fi/>
- Monikulttuurisuuskeskus Saaga i Kymmenedalen (på finska och engelska)
<https://www.visitsaaga.fi/>
- Förbundet för mödra- och skyddshem.
<https://ensijaturvakotienliitto.fi/sv/>
- Net skyddshem.
<https://nettiturvakoti.fi/>
- Romano Missio (på finska).
<https://romanomissio.fi/>
- Tukikeskus Varjo (på finska).
<https://violary.fi/toimintaamme/tukikeskus-varjo/>
- Stödföreningen för religioners offer, rf.

13 Metodval

Som metodval har jag använt mig av en kvalitativ studie. Detta metodval baseras på att jag ville intervjua respondenter i hur man förebygger hedersrelaterat våld. Mitt mål var att göra åtta intervjuer med professionella inom mottagningscentraler för asylsökande. Men eftersom att det var svårt att hitta respondenter så fick jag två intervjuer som jag genomförde. Sedan valde jag att komplettera med 6 podcaster (poddar) för att fylla på studien.

13.1 Kvalitativ intervju

Jag valde den kvalitativa intervjumetoden till mitt examensarbete eftersom jag ville få fram hur personer kan komma i kontakt med personer som utsätts för hedersrelaterat våld. Den kvalitativa intervjumetoden ger tankar, tankar om tankar, berättelser, upplevelser och så vidare (Rautalinko, 2023, s. 25).

Den kvalitativa intervjumetoden passar till mitt examensarbete eftersom jag vill forska i hur vi kan förebygga hedersrelaterat våld universellt, selektivt och indikerat.

I intervjuerna använde jag mig av en semistrukturerad kvalitativ metod. Den metoden har redan frågor förberedda men ger också utrymme för följdfrågor (Rautalinko, 2023, s. 68). I intervjuerna använde jag mig av detta för att kunna fråga följdfrågor om det fanns något jag eller respondenten ville vidareutveckla.

13.2 Deltagarna i intervjun

Till intervjuerna sökte jag personer som i sitt arbete kan komma i kontakt med personer som kan bli utsatta för hedersrelaterat våld. För att ta kontakt skickade jag ett mail till mottagningscentraler, med en kort sammanfattning av vem jag är och vad jag gör för studie. Jag bifogade två bilagor: Forskningstillståndet och min forskningsplan.

När jag fått kontakt med respondenterna fick jag först underskrift för forskningstillståndet sedan kom jag överens med respondenterna när och var vi skulle ha intervjun. Innan samtalet berättade jag att detta är frivilligt och att de kan dra sig ur studien om de vill, sedan berättade jag också att jag kommer spela in intervjuerna så att jag senare kan skriva vad de berättat korrekt, och att när studien är klar så kommer jag att permanent radera ljudinspelningarna.

Det var svårt att hitta respondenter till studien, endast två intervjuer lyckades, så för att fylla ut studien använde jag mig av sex olika poddar där jag får svar på de frågeställningarna jag har. Fem av de poddar jag analyserade berättade profesioenlla hur man kan förebygga hedersrelaterat våld, de två andra poddarna jag analyserade var det två personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och hur de tycker man kan förebygga hedersrelaterat våld.

För att hitta respondenter från podcaster använde jag sökordet "förebyggande av hedersrelaterat våld" i chat Gpt. Sedan sökte jag också på Spotify med sökordet "hedersrelaterat våld." Jag lyssnade på flera olika poddar för att hitta relevanta svar på mina forskningsfrågor. De citat jag valde att använda plockades ut och skrevs på ett dokument.

Jag valde ut podcaster som upp fyllde kriterierna. Respondenterna som är med i studien är personer som kommer i kontakt med personer som kan vara utsatta för hedersrelaterat våld i sitt arbete.

13.3 Etik och datasekretess

När man gör en forskningsstudie behöver man tänka på det etiska, man behöver informera de respondenter som vill vara med på intervjun vad syftet med studien är. Sedan behöver man också informera respondenterna att det är frivilligt att delta och att de kan dra sig ur om de inte vill vara med. Respondenterna bör också få veta vem som kommer hantera den informationen de ger under intervjun. (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 107-108)

I min studie behöver jag tänka på att jag har personer jag intervjuat på egen hand och att jag har med poddar. För att hålla de personer som jag intervjuat själv anonyma så kommer jag i redovisningen av intervjuerna inte skriva vilka som var podcast.

I texten ska man aidentifiera personen som man intervjuar, det vill säga att man tar bort saker som kan identifiera personen som intervjuas, man frigör texten från personen. (Raautalinko, 2023, s 129-130)

Det är viktigt att man har ett forskningstillstånd innan man börjar med intervjuerna och insamlingen av material till sin studie. Detta görs så att personen som forskar och respondenten inte kommer till skada. (Forskningsetiska delegationen, 2023, s. 13)

I redovisningen har jag omformulerat endel svar, betydelsen är densamma men det skrevs om lite så att man inte kan identifiera respondenterna.

13.4 Analyismetod

Analyismetoden jag kommer använda i mitt examensarbete är kvalitativ innehållsanalys där jag kommer dela upp svaren jag fick i intervjuerna i universellt (primärt) förebyggande arbete, selektivt (sekundärt) förebyggande arbete och indikerat (tertiärt) förebyggande arbete.

Kvalitativ innehållsanalys har fem steg, det första steget är att man bekantar sig med materialet, det andra steget så börjar man skapa och identifiera koderna, tredje steget är när man identifierat koderna så lägger man in dem i olika teman, fjärde steget är att man går igenom alla teman igen och det femte steget är att man namnger och skriver klart alla teman. (Rautalinko, 2023, s. 175-177)

Jag använder mig av den kvalitativa innehållsanalysen när jag analyserade poddar och när jag skrev redovisningen.

14 Redovisningsresultat

14.1 Universiellt (primärt) förebyggande arbete

14.1.1 Utbildning

Några av respondenterna tar upp om hur viktigt det är med kunskap om hedersrelaterat våld både för barnen/ungdomarna och de vuxna som kommer i kontakt med barnen/ungdomarna som lärare, personal på boende, socialtjänsten, rättsväsendet och så vidare.

Det är viktigt att ha kunskap om ämnet just för att det är så komplext och svårt. När barnen och ungdomarna känner tillit och vill ta kontakt med någon om förtrycket och våldet så är det viktigt att den personen som hjälper ungdomen vet vad hedersrelaterat våld är och hur det fungerar för att kunna hjälpa. Och att det inte är barnen som har ansvaret att fixa det som händer dem utan att det är samhällets ansvar att hjälpa dem och ha kunskap om ämnet.

”Gå ut och föreläsa på just på förskolorna redan när barnen är mindre och i skolan utbilda personal på förskolor och i skolor så man har kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck.”

”Satsa pengar på att utbilda fler personer till att ha de här glasögonen på sig och se problemet så man faktiskt ser och förstår hur hedersrelaterat våld och förtryck yttrar sig och därifrån kan man hjälpa personerna mycket tidigare till att få stöd och hjälp.”

”... även att rättsväsendet får utbildningar kring dessa frågor, man behöver kunskap och förståelse för hur problemet yttrar sig och hur farligt det är att leva under detta förhållande.”

"... prata om det och framför allt stöda flickor. Jag tror att det är väldigt viktigt inom hälsovården är det väldigt viktigt för de kommer ju alltid i kontakt med skolhälsovårdaren och barnrådgivningen angående kvinnovåldet då man väntar barn. Barnmorskorna ska ha information och kunna se tecken."

"Det ligger inte på barnet att lösa det här det är samhällets ansvar"

"...hur skall man bekämpa ett problem där folk inte har kunskap om hedersförtryck och hedersnormer? Det är där problemet jag tror ligger, vi behöver utbilda människor på skolan tror jag är bästa plattformen att göra det och just att upplysa samhället hur det kan se ut"

Det är då viktigt att man har kunskapen om vad hedersrelaterat våld är hur det ser ut och att man vågar prata om det, de personerna som kommer i kontakt med personer som kan vara utsatta för just hedersrelaterat våld så är det viktigt att man har kunskapen om det. En av respondenterna säger att när barn/ungdomar blir placerade så kan det kännas för barnet/ungdomarna att de inte har någon, eller att de inte kan prata med någon vuxen om det de har varit med om, på grund av att det kanske inte finns tillräckligt med personal eller utbildad personal inom hedersrelaterat våld och förtryck. Hen berättar att socialtjänsten behöver ha mera koll på vart man placerar de utsatta barnen/ungdomarna.

"Man ska ha koll på vart man placerar barnen och hur barn mår"

"Man ska ha mera kontakt med barnet som man placerar"

”Men jag tror också att den som blir placerad inte riktigt själv vet vad de gjort eller gått igenom. Barnen kan vara jätteförvirrade där och då...”

14.1.2 Våga prata

En annan respondent tar upp om hur viktigt det är att man vågar prata med barnen/ungdomarna om just hedersrelaterat våld och förtryck. Respondenten tar som ett exempel att om en lärare kommer i kontakt med en ungdom som blir utsatt och läraren på något sätt fått reda på det, att läraren då pratar med eleven. Det respondenten vill få fram är att man skall prata om det och inte vara rädd att man kränker någon med att prata om det.

Barnet skall inte lämnas själv med dessa tankar och barnet skall inte heller känna att hen har ett ansvar att klara sig ur situationen, utan de vuxna omkring skall hjälpa och våga hjälpa.

”...jag önskar verkligen att lärare är mera uppmärksamma, lärare frågar, lärare vågar. ...det är samhällets ansvar det är inte barnets ansvar att lösa det här. Det är ett större problem. Det ligger på lärare, det ligger på föräldrar, det ligger på skolan, det ligger på politiken, det ligger på så många olika nivåer, men det är inte barnets ansvar”

Det som poängteras av respondenterna är hur viktigt det är att prata med de utsatta om vad man har för rättigheter, var man kan söka hjälp och att de personer som barnet går till för att be om hjälp lyssnar på dem.

”Det finns skolkuratorer, ungdomsmottagningar och frivilliga organisationer och så vidare. Jag tycker det är väldigt viktigt att man upplyser dem var de kan söka stöd om de är rädda, att de kan göra det anonymt på olika sätt också.”

”När jag träffar barn försöker jag förmedla vad man har för rättigheter tidigt för att kunna be om hjälp också.”

En av respondenterna säger hur viktigt det är att prata med de unga som är nyanlända och kommer till ett nytt land själva utan sina föräldrar, hen tar upp om att man kan prata om unga om saker som kan vara tabubelagda i det egna hemlandet.

Att man kan prata om kärlek. Hen tar upp som ett exempel att med pojkarna kan man prata om hur man uppvaktar en tjej och vad som är okej och vad som inte är okej. Ett annat exempel respondenten nämner är att prata med flickorna om giftemål eftersom de oftast ska gifta sig unga. Man kan berätta för flickorna att de behöver inte gifta sig dirket utan de kan studera färdigt och hitta ett jobb innan de gifter sig.

Respondenten nämner också att det är viktigt att både kvinnor och män som jobbar med de nyanlända ungdomarna pratar om samma sak så ungdomarna får höra samma sak av båda könen.

”...Om vad som är okej och inte okej om olika saker och det måste man ju göra. Framför allt med pojkar att det inte är okej att röra flickor och hur man sällskapar med dem. De är ju väldigt nyfikna för att det är så tabubelagt i deras hemländer... pratar om hur man blir kär, hur man uppvaktar en flicka, både kvinnor och män som pratar om det och det är bra för då får de samma version från oss båda... med flickor också det är ju oftast att de måste gifta sig direkt de har sällskapet. Vi försöker förklara att man behöver inte vara 18 år utan att man kan nog vänta tills man studerat färdigt. Vi förklarar hur familjeliv fungerar för de har ju sitt hemifrån hur mamma och pappa fungerar, att det fungerar inte på samma sätt här, att man måste båda arbeta i familjen att man har inte råd att ena personen är hemma så att sånt här...”

14.1.3 Språket

En av respondenterna nämner hur viktigt det är när nyanlända kommer till skolan för att lära sig språket, om samhället och så vidare att man har en tolk med sig som kan deras känslospråk, om läraren på skolan inte kan deras känslospråk. Detta är viktigt så att de nyanlända förstår all den informationen man ger dem. Sedan är det också viktigt att man ser till att personen som får informationen har förstått allting man har berättat.

”Man måste berätta för dem med hjälp av tolk vad som gäller för att många gånger tror man att man säger någonting så har man gjort sitt jobb och det handlar inte om det, du måste se till att de förstår vad du säger”

Sedan säger samma respondent att det man oftast missar är ett samtal där man pratar med de nyanlända kvinnorna om vad de behöver för hjälp och var de kan söka hjälp om det skulle behövas akut. Man kanske inte får ett svar direkt av kvinnorna men när man gör detta så byggs ett förtroende upp mellan läraren och kvinnan och sedan när förtroendet byggts upp tillräckligt så kanske känner kvinnan sig trygga att öppna upp sig för läraren.

”...det här missar man väldigt ofta om du frågar om vad man missar ett samtal där du sitter och pratar om vad hon behöver. Vad kan du hjälpa till med och hur kan hon be om hjälp när det är akut och det här kommer inte över en dag, det här handlar om förtroende och det här förtroendet kommer under tidens gång... Man måste se till att hon känner sig trygg i skolan för att kunna öppna sig.”

14.1.4 Integration

En av respondenterna berättar om när nyanlända kommer till det nya landet och de ska integreras in i det nya samhället. Innan den nyanlända får ett beslut så skall man inte integrera så mycket men då de fått ett beslut så finns det ett program de skall gå och där man har många olika samtal och man informerar om hur det fungerar i just det nya landet. Man går igenom olika lagar och regler, man går igenom mycket olika saker man pratar också om våld, kroppen och sex och så vidare.

”...Man har många samtal där man går igenom olika saker och just om hur det funkar i det nya landet. Så först finns det ett program man ska gå igenom med olika lagar och regler och sådant hur det fungerar i det nya landet...”

14.1.5 Skolan

En av respondenterna nämner om hur skolan kan göra för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck på sommaren, med att man har varje dag några timmar eller några dagar i veckan, några timmar där man har aktiviteter för barnen. Ett exempel varför barnen kan ha ångest inför sommarlovet är att när de inte har något de ska till som skolan, så kan det hända att de måste åka utomlands och gifta sig och att de inte vet om de får komma tillbaka.

Respondenten nämnde att man skulle kunna ha aktiviteter från skolan på sommaren så att både pojkar och flickor kan mötas där och hitta på något.

”Många blir ju rädd när det blir sommarlov för att dom är rädda att åka utomlands och inte komma tillbaka”

”...det är många som får ångest inför sommarlovet att man skall sitta hemma med familjen... skolan kan ju hitta på lite egna aktiviteter och man behöver inte ha det varje dag om det inte finns möjlighet att ha öppet varje dag under sommaren. Men man kan ha det varannan dag till exempel eller som två tre dagar i veckan så både tjejer och pojkar kan liksom mötas där.”

14.2 Selektivt (sekundärt) förebyggande arbete

14.2.1 Lyssnade och vara lyhörd

En av respondenterna nämnde hur viktigt det är att man lyssnar på den utsattas egna berättelser om vad de har varit med om eftersom traumat kan dölja sig och de söker hjälp för en annan sak som till exempel missbruk. De har aldrig bearbetat det de varit med om under barndomen med hedersrelaterat våld och förtryck.

Och för att de ska känna sig trygga i att berätta så behöver personen som ska hjälpa dem visa intresse och nyfikenhet, försöka förstå vad de lev/lever i och att inte vara dömande. De som blir utsatta för hedersrelaterat våld förstår oftast inte vad de lev i.

” ...jag tycker det har varit viktigt att ta sig tid att lyssna på människor och försöka förstå vad de lever i och inte vara dömande och visa intresse och nyfikenhet för att de ska våga berätta oftast är dom rädda och förstår inte vad de lev i.”

En annan respondent nämner hur viktigt det är när man jobbar med nyanlända barn som bor på ett boende för barn, som kommer till ett annat land utan sina föräldrar, att man måste vara lyhörd, fundera och se på barnen hur de mår. Man måste kunna prata med dem öppet om de saker de mår dåligt över. Att de som jobbar på ett sådant ställe ska vara insatta i och se hur barnen mår, veta vem barnen rör sig med på fritiden. Respondenten säger som exempel att det kan anlända syskon och att föräldrarna då har sagt att brodern ska ta hand om sina syskon.

Då skall personal berätta för pojkarna att det inte är de som har ansvaret för syskonen utan det är de vuxna som ska ta hand om dem eftersom deras föräldrar inte är här. Respondenten berättar att man kan se på pojkarna som har haft det som uppdrag att de känner en lättnad att få höra det, eftersom det anses som broderns fel om systerarna gör något fel.

"...det gäller ju att vara lyhörd som jag sa, man måste ju fundera och titta på de här barnen och se om de mår dåligt och varför de mår dåligt och prata öppet om det."

"...personer som jobbar där ska vara insatta se om barnen mår dåligt, ha lite koll på vem de rör sig med. Hade syskon är där brodern passa dom och så där och jag försökte förklara för honom att ...Man märker nog på pojkarna som haft det som uppdrag att ha koll på sina systrar att de blir lättade, det är ju ett jättejobb det också och det är på deras ansvar. Gör flickorna något fel så är det ju broderns fel då om det händer någonting och då är ju han utsatt."

En annan respondent berättar om när nyanlända ska gå i skola och lära sig om hur det är i det nya landet: hen har sett att man många gånger missar att den kvinnan som är tyst, har hög frånvaro, ser rädd ut eller att hon inte svarar på frågor läraren ställer. Att man måste då som lärare fundera vad är det som händer. Eftersom det kan finnas familj, släkt eller bekanta som kan göra att hon inte känner att hon kan prata fritt i klassrummet eftersom det finns någon i samma klass som gör att hon inte vågar och då behöver man se till att de inte är i samma grupp.

Sedan fortsätter samma respondent att man kanske ser att det är något som inte är rätt och att det finns ett problem och att man som lärare bara anmäler det till socialtjänsten. Respondenten menar att det är bra att man anmäler det till socialtjänsten men att processen kan ta en lång tid och att hen tycker man ska hjälpa den utsatta där på plats och i tid, eftersom processen kan ta en lång tid och att personen som är utsatt kan hamna i fara eller ta skada före hjälpen kommer fram.

”Jag ser många gånger inom systemet missar man att just den här kvinnan som är så tyst eller har hög frånvaro eller ser ganska rädd ut och sen när man ställer frågor att hon inte svarar... det kan vara en hel familj som går i samma skola då kan det vara väldigt lätt att personen inte känner sig hundra procent fri i klassrummet för att det kan finnas en kusin eller att det kan finnas någon från mannens sida. Det missar man i skolan, vi måste skilja dem åt så att dom inte är i samma grupp.”

”Man kanske ser problemet men i bästa fall man kanske bara anmäler till socialtjänsten men inte något mer jag tycker att man skall hjälpa dom där på plats och i tid inte bara att börja en process det är bra med processen men det kan ta lång tid och personen kan ta skada innan hjälpen kommer fram.”

14.3 Indikerat (tertiärt) förebyggande arbete

14.3.1 Integration

En respondent nämner om hur viktigt det är att kvinnor skall få en bra integration. Hen berättar om hur man kan se en kvinna som i början var osäker, rädd och orolig har via en bra integration kunnat förvandlas till en kvinna som nu är självständig, har bra självförtroende och självkänsla och vet nu hur samhället de är en del av fungerar och kunna utveckla sig själv.

Respondenten säger att kvinnorna är mammor till nästa generation och att får de en bra integration så de kan ha ett bra och värdigt liv, så kommer detta att kunna påverka hur de är som mamma till nästa generation av barn och kunna bryta hedersrelaterat våld och förtryck.

”...det är väldigt viktigt att tänka på den punkten att de här kvinnorna är mammor till nästa generation och blir om integrerad får de ett bra liv och ett värdigt liv som kvinna så kommer det påverka deras roll som mamma.”

14.3.2 Fortsatt vård

En annan respondent tar upp att man behöver lära de utsatta vad våld är, hur det yttrar sig, mänskliga rättigheter och vad man har för rättigheter i det nya landet, eftersom det oftast finns okunskap om det. Ge information om hur det är att leva i det nya landet vad det finns för stöd de kan få, att de utsatta skall få kunskap om hur man betalar räkningar, hur man lever ensam som kvinna med barn.

Det kan bli ett nytt trauma att vara isolerad och ha en rädsla. Respondenten säger att man behöver vara kvar med dem som lämnar eftersom de blir utsatta och erbjuda dem stöd och hjälp så de inte återgår till det som de har levt i.

”Lära de utsatta vad de varit utsatta för så de skall förstå också hur våldet yttrar sig och vad är våld, samtala om mänskliga rättigheter och vad de har för rättigheter i det nya landet. Oftast har de okunskap om hur det är att leva i det nya landet och vad man faktiskt har för stöd. Att man har okunskap, man vet inte hur man betalar räkningar, man vet inte hur det är att leva som ensam kvinna med barn så man blir isolerad och det blir ett nytt trauma och rädsla där behöver man finnas kvar för de här kvinnorna och erbjuda stöd och hjälp så de inte återgår till de har levt under.”

15 Sammanfattning

I detta kapitel sammanfattar jag vad som kom fram i kapitlet redovisning och vad som kom fram i hur man kan förebygga hedersrelaterat våld universellt, selektivt och indikerat. Syftet med mitt examensarbete är att forska om hur man kan förebygga hedersrelaterat våld i tre olika faser universellt, selektivt och indikerat, för att få fram vad man kan göra för att hjälpa dem som blir utsatta för det.

I universellt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld framkom att informationen till både personen som blir utsatt, och de som kommer i kontakt med den utsatta genom sitt arbete, behöver ha en kunskap om vad hedersrelaterat våld är.

Den utsatta behöver få informationen för att veta vad hen blir utsatt för, hur hen kan ta hjälp och vem hen kan gå till för att få hjälp. Sedan behöver personen som kommer i kontakt med någon som är utsatt ha kunskapen om det för att veta hur de ska hjälpa och att man vågar prata öppet om det och saker som är tabubelagda. Vidare kommer det också fram att man skulle kunna ha någon typ av aktiviteter åt barn/ungdomar på sommaren eftersom det blir lov. Många som blir utsatta kan ha mycket ångest på grund av att de inte kan gå till skolan och måste vara med familjen hela sommaren och att ingen vet var de är, att de är rädda att bli utförda ur landet.

Det som kom fram i det universella förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld är då att de som kommer i kontakt med de utsatta som till exempel lärare, skolkurator, socialtjänsten, dagislärare, sjukhuspersonal och så vidare behöver ha en kunskap om ämnet så de kan förstå hur man hjälper, hur man kan se det och att man har en förståelse vad de som blir utsatta går igenom. Sedan skall man också informera de som blir utsatta för hedersrelaterat våld vad det är, eftersom de kanske inte vet vad det är. För har de den informationen så vet de att de kan fråga efter hjälp. Då kan de även börja bearbeta vad de varit med om.

I selektivt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld där kommer det fram att personen som jobbar och kommer i kontakt med den utsatta skall lyssna på vad den utsatta varit med om, se hur hen mår, fråga hur hen mår.

Man skall även våga hjälpa i stunden, för gör man en anmälan till socialtjänsten så kan processen ta lång tid och då kan det hända att hjälp inte hinner komma i tid. Anmälan och den processen är ändå jätteviktig. Så det som framkom är att man skall lyssna på de utsatta, visa nyfikenhet och förstå vad de levt i för att kunna hjälpa dem och att man skall försöka hjälpa i tid.

I indikerat förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld framkom att man skall ännu ge stöd till de personer som tagit sig ur en situation med hedersrelaterat våld så de inte går tillbaka till det dom varit med om. Det är en tung situation för dem att lämna eftersom de kan känna ensamhet och att det kan vara svårt om man inte vet hur man skall göra olika saker som till exempel betala räkningar. När de kommer till det nya landet så måste de få en så bra integration som möjligt så de vet var de kan söka hjälp om de behöver det, eftersom de kvinnor som lämnar kan bryta mönstret.

16 Kritisk granskning och diskussion

Från början hade jag tänkt intervjua skolpersonal men eftersom det var svårt att hitta respondenter så fick jag tänka om vem jag skulle intervjua, min tanke var att skolpersonalen fem dagar i veckan kommer i kontakt med ungdomar som kan vara utsatta.

Respondenterna var ändå svåra att hitta trots att jag ändrade vem jag skulle intervjua, så jag fick fylla ut studien med poddar. Fast det blev svårt att hitta respondenter till studien så känner jag att jag fick svar på mina forskningsfrågor.

Under tiden jag skrev examensarbetet var det lite svårt att hitta litteratur till teoridelen och så var det svårt att hitta respondenter till intervjuerna.

Tanken med studien var att forska om hur man kan förebygga hedersrelaterat våld på ett universellt, selektivt och indikerat sätt. Eftersom jag ville få fram i alla stadier hur man kan göra för att hjälpa de som blir utsatta för hedersrelaterat våld.

Framtida forskningsförslag inom ämnet att förebygga hedersrelaterat våld skulle kunna vara att man gör en forskning kring vad de som blir utsatta känner angående hur man skall kunna förebygga hedersrelaterat våld.

I min forskning hade jag bara med två respondenter som kunde ge en bild av de utsattas situation och hur man kan förebygga hedersrelaterat våld. Men min tanke med ett nytt forskningsförslag är att endast ta med de utsattas perspektiv i hur man kan förebygga hedersrelaterat våld.

Det som jag skulle ha kunnat göra bättre var att söka respondenter till mitt arbete tidigare, eftersom det blev svårt att hitta respondenter till slut. Det skulle jag säga var det som drog ut på tiden för att få klart mitt examensarbete, samt att börja tidigare med att hitta böcker och artiklar till teoridelen eftersom det var lite svårt att hitta relevant litteratur till studien.

17 Litteraturförteckning

Baladiz, D & Mermer, M. (2009). *I hederns skugga: de unga männens perspektiv*. Stockholm: Gothia fortutbildning AB.

Bremer, S & Brendler-Lindqvist, M & Wrangsjö, B. (2006). *Ungdomar och hedersrelaterat våld: om transkulturellt behandlingsarbete*. Stockholm: Rädda barnen.

Forskningsetiska delegationen. (2023). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. Hämtat från forskningsetiska delegationen: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-04/Forskningsetiska_delegationens_GVP-anvisning_2023.pdf den 9.2.2026

Hagberg, M. (2022). *Skadliga sedvänjor: att handlägga hedersrelaterat våld och förtryck i socialt utredningsarbete*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hederspodden (producent). (23.1.2022). *Amineh Kakabaveh samtalar med Jasmine*. [podcast]. Hämtat 8.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/1FOjRvSGHxlyGgn5FyfKYt>

Hederspodden (producent). (15.8.2024). *Amineh Kakabaveh samtalar med Randa Ra*. [podcast]. Hämtat 5.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/3SyTcvooLekTAJKgTykX7L>

Hederspodden (producent). (25.9.2024). *Samtal med socialarbetaren Therese Holmen*. [podcast]. Hämtat 5.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/0KkUJnWrO7SuHBbdonQcYS>

Hederspodden (producent). (9.12.2020). *Vardagsheder*. [podcast]. Hämtat 8.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/7w6U9hg6bGLI7GfkmAo79s>

Hederspodden (producent). (27.6.2023). *Vuxna kvinnors hedersutsatthet – ett samtal mellan Amineh Kakabaveh och Kimia Pazoki*. Hämtat 8.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/5LBC6qNyO9zyGi7LoOsbVK>

Hofstede, G. (2001). *Cultures Consequences*. California: Sage publications.

Hussein, J. (2017). *Heder och hedersvåld: Berättelser, fakta, fördomar / Jamila Hussein*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Institutet för hälsa och välfärd. (2023, A). *Hedersrelaterat våld – THL*. Hämtat 27.11.2025.

<https://thl.fi/sv/teman/vald/valdsformer/hedersrelaterat-vald>

Institutet för hälsa och välfärd. (5.12.2023, B). *Våld*. Hämtat 5.9.2025.

https://thl.fi/sv/teman/vald/valdsformer?utm_source=chatgpt.com

Killen, K. (2009). *Barndomen varar i generationer: om förebyggande arbete med utsatta familjer*. Lund: studentlitteratur AB.

Kvale, S., & Brinkemann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Mindspring. (2023). *Mindspring för unga – en handbok*. Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne & Svenska kulturfonden i Finland.

Origopodden (producent). (1.2.2021). *S1 – 3. Går det att förebygga hedersrelaterat våld?*. [podcast]. Hämtat 10.1.2026 från <https://open.spotify.com/episode/3g88nHTwn6kYPMP9ey6rYK>

Rautalinko, E. (2023). *Intervjumetod*. Stockholm: Erik Rautalinko och Natur & Kultur.

Schlytter, A & Rexvid, D. (2016). *Mäns heder: att vara både offer och förövare*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Frågor för intervju

1. Har du sett eller observerat hedersrelaterat våld i ditt arbete?
2. Hur har det sett ut?
3. Vad vet du om hedersrelaterat våld?
4. Är du bekant med organisationer som stöder offer för hedersrelaterat våld?
5. Hur ser servicen ut för denna grupp?
6. Vem tror du är i riskgrupp för att utsättas för hedersrelaterat våld?
7. Tycker du din nuvarande kunskap räcker för att hantera och förebygga hedersrelaterat våld?
8. Hur tror du att det kunde förebyggas bättre eller att tjänsterna kunde förbättras gällande hedersrelaterat våld?
9. Finns det en handlingsplan på din arbetsplats för situationer där hedersrelaterat våld förekommer eller misstänks förekomma?
10. Har ni på er arbetsplats möten med nyanlända om oskrivna regler lagar och så vidare, då de ska integreras in i samhället?

Bilaga 2 Anhållan om forskningstillståndStuderandes Uppgifter

Namn och studienummer:

E-post:

Telefonnummer:

Socionom (YH), Vasa

Syftet

Syftet med examensarbetet är att forska i vilken beredskap finns för att bemöta offer för hedersrelaterat våld och hur man i Finland förebygger hedersrelaterat våld.

Frågeställningar

- Hur arbetar de professionella som möter nyanlända för att förebygga hedersrelaterat våld?
- Är informationen de professionella fått tillräcklig, behövs mera information om hedersrelaterat våld?

Till intervjuerna söker jag 5 respondenter som möter kvinnor i sitt arbete från länder där det finns en hederskultur.

För att genomföra undersökningen används kvalitativ forskningsmetod, intervjuer kommer genomföras via teams eller på plats och spelas in.

Jag förbinder mig till tystnadsplikt enligt Novias avtal, samt utveckla, genomföra, granska, rapportera och framföra forskningen på ett objektiva, etiska och fullständiga vis. Allt material kommer förstöras efter examensarbetet presenterats och respondenterna förblir anonyma i examensarbetet.

Sökandes underskrift:

Handledarens uppgifter

Namn:

E-post:

Telefonnummer:

HANDLEDARENS GODKÄNNANDE

Datum	Underskrift
-------	-------------

BEVILJANDE AV FORSKNINGSTILLSTÅND

Beviljas

Beviljas inte

Datum och ort	Underskrift
---------------	-------------